

Sander vil belønne de bedste forskere

RANGORDNING AF DE DANSKE universiteter indgår som en del af Videnskabsministeriets nye finansieringsmodel for universiteterne. En god placering på rangordningslisten udløser flere basismidler end en dårligere placering. Den model skal ifølge Helge Sander være med til at sikre kvalitet i forskningen. Men det vil skabe detailstyring, lyder kritikken.

af Franciska Lee Beckett · magisterbladet@dm.dk foto: Scanpix

Hvis landets universiteter ikke i forvejen så hinanden som konkurrenter i kampen om tildeling af ressourcer, så er virkeligheden nu blevet en anden. Helge Sanders (V) politik er nemlig klar: Konkurrence skal sikre, at pengene går til de bedste forskere og forskningsmiljøer i landet.

I et debatindlæg i Kristeligt Dagblad i januar i år skrev videnskabsministeren: "Den nye kvalitetsmodel vil betyde, at universiteterne årligt rangordnes, og at de bedst placerede vil få forholdsvis flere basismidler end de universiteter, der klarer sig dårligst". Dengang annoncerede Helge Sander også, at dele af basismidlerne fra 2009 og 2010 vil blive fordelt efter den nye model. Mindre klart er det imidlertid, hvor stor en del af basismidlerne der skal fordeles efter denne nye model. Helge Sander kom det ikke nærmere i januar, og i dag er det stadig ikke afklaret. "Det er endnu ikke fastlagt, hvor stor en del af basismidlerne der skal fordeles efter den nye model", siger udviklingschef i Universitetsstyrelsen Frans Clemmesen. Ifølge ham er det planen, at den nye finansieringsmodel skal implementeres i finanslov 2009, og ministeriet forventer at indgå politiske forhandlinger i løbet af foråret.

Vil måle på publikationer

Helge Sanders mål med den nye finansieringsmodel er, at kvaliteten af den offentlige forskning skal kunne måle sig med den bedste i verden. I sit debatindlæg præsenterede videnskabsministeren planerne om at indføre en bibliometriindikator, der måler universiteternes produktion af forskningspublikationer. "Den bibliometriske indikator er en central indikator for forskningskvaliteten og er et centralt kvalitetsmål i både de danske og internationale forskningsmiljøer", skrev Helge Sander og pointerede samtidig, at han godt er klar over, at der er

risiko for, at den indikatorbaserede model er konserverende og belønner eksisterende forskningsmiljøer på bekostning af nye forskningsfelter. "Den risiko er jeg meget opmærksom på. Ministeriet vil derfor i samarbejde med de mange faggrupper på universiteterne sikre, at listerne over tidskrifter og forlag opdateres mindst en gang om året for at sikre, at nye forskningsfelter hurtigt optages i indikatoren".

Ifølge udviklingschef Frans Clemmesen arbejder ministeriet stadig ud fra planen om at indføre en bibliometriindikator i 2010. Men præcis hvilke indikatorer der skal måles på, er endnu ikke fastlagt. "Nogle af de indikatorer, der skal måles på, kan være de samme som dem, vi har i dag. Det er fx måling af ph.d.-produktion og mængden af eksterne forskningsmidler pr. forsker. Men indikatorerne er endnu ikke fastlagte", siger Frans Clemmesen.

Ikke detailstyre forskning

Den nye fordelingsnøgle er ifølge Frans Clemmesen mere retfærdig end den nuværende, fordi den fordeles pengene efter fortjeneste frem for historik. "I de kommende år vil vi se mange ekstra forskningsmidler. Fordelingen af midler skal ikke bare afspejle historik, for det er ikke et udtryk for retfærdighed, men i højere grad afspejle, hvor produktive universiteterne er. Det er en god ting, at pengene går derhen, hvor de gør størst nytte", siger udviklingschefen.

I Forskningsstyrelsen arbejder man på at etablere et registreringssystem, hvor universiteterne fx skal gå ind og registrere forskningspublicering i tidsskrifter osv. Netop denne registrering møder kritik fra SF. "Forskerne kommer til at bruge mere tid på at registrere forskning og søge midler end på at forske i deres felt, og det er helt forkert. Derfor er SF's store bekymring i forhold til regeringens planer om

Det er en god ting, at pengene går derhen, hvor de gør størst nytte".

Frans Clemmesen, udviklingschef i Universitetsstyrelsen

Vi skal ikke ind og detailstyre forskningen, men i højere grad prioritere den frie forskning".

Jonas Dahl, SF

rangordning af universiteterne, at regeringen indfører bureaukrati for bureaukratiet skyld", siger forsknings- og universitetsordfører i SF Jonas Dahl. Han mener, at det grundlæggende er et spørgsmål om at have tillid til forskerne og universiteterne. "Selvfølgelig skal kvaliteten af forskningen sikres, men det er vigtigt, at man fra politisk side har tillid til forskerne. De er udnævnt til forskere på baggrund af deres faglige kvaliteter, og vi skal have tillid til dem", siger Jonas Dahl, der synes, der er behov for en debat om, hvordan man kvalitetssikrer forskningen. "Generelt er jeg skeptisk over for regeringens kriterier for udmøntning af penge, for jeg tror ikke, registrering er løsningen. Vi skal ikke ind og detailstyre forskningen, men i højere grad prioritere den frie forskning".

rangordning sikrer ikke kvalitet

VI VIL SE MINDRE NOBELPRISFORSKNING og mere jævn forskning, hvis universiteternes ressourcer skal fordeles efter indplacering på en rangordningsliste. Det mener Leif Søndergaard, AC-fællestillidsrepræsentant på Københavns Universitet.

af Franciska Lee Beckett · magisterbladet@dm.dk foto: Stefan Kai Nielsen

“Både med forskerkasket og fagforeningskasket er rangordning noget sludder. Det er en arbitrær opstilling af universiteterne efter nogle parametre, som i virkeligheden ikke siger noget om kvaliteten af den undervisning og forskning, der bliver lavet”, siger Leif Søndergaard, der ud over at være forsker i biologi på Københavns Universitet også er DM-tillidsrepræsentant og AC-fællestillidsrepræsentant på hele universitetet. Han mener, at rangordning er en bagudskudende proces. “De indikatorer, rangordningen måler på, er baseret på, hvad der skete i fortiden. Det vil sige, at det er utrolig svært at komme op og ned ad rangordningsstigen, og det er problematisk”.

Publicering af fusk

Leif Søndergaard kan ikke få øje på nogen parametre, der kan bruges til at sikre forskningskvaliteten. “Fordi man ikke objektivt kan måle, om et universitet er bedre end et andet, opstiller man typisk nogle teknokratiske målinger af forskellige parametre. Men det siger i virkeligheden ikke en pind om kvalitet. Man kan fx lave nogle modeller, der måler, hvor meget forskerne publicerer, men det betyder jo kun, at de skriver noget, og ikke at det nødvendigvis er af god kvalitet”, siger Leif Søndergaard og kommer med et eksempel. “Nogle tidsskrifter er finere end andre. Og inden for mit fag er nogle af de højst rangerende tidsskrifter det engelske Nature og det amerikanske Science. Men ser man på, hvad de egentlig har publiceret, så er de blandt de tidsskrifter, der relativt har publiceret flest artikler med fusk i. Det skyldes, at tidsskrifterne rangerer så højt, at forskere vil gøre alt for at publicere i dem,

og derfor modtager bladene et hav af artikler og når ikke at tjekke, om kvaliteten nu også er i orden”, forklarer han.

Ikke løst kræftens gåder

Leif Søndergaard er ikke tvivl om, at indførelsen af et rangordningssystem vil få en mærkbar effekt på forskernes arbejdsvilkår. “Hvis det bliver en signifikant del af det samlede budget, der tildeles efter indplacering på rangordningen, så er jeg helt sikker på, at universiteterne vil agere efter det”. Han mener allerede, at man på andre områder kan se, hvordan universiteterne ændrer adfærd, når der politisk bliver truffet beslutninger, der kan mærkes på institutternes pengepunge. “Når der fx bliver lavet incitamentsstrukturer for at få de studerende hurtigere igennem deres uddannelse, så viser det sig, at de også kommer hurtigere igennem. Universiteterne kigger efter pengene, og så siger man ikke, at man skal sænke kvaliteten, man siger bare, at fok skal hurtigere igennem. Men alle og enhver ved jo, at det sænker kvaliteten”, mener tillidsrepræsentanten, der skyder skylden på både ministeriet og universitetsledelsen. “Efter min opfattelse er hele den akademiske side af universiteterne ved at smuldre væk. Det skyldes ikke alene, at vi har fået en meget økonomisk orienteret ledelse ind på universitetet, men det skyldes også ministeriet”, mener Leif Søndergaard.

Nedlukningen af faget italiensk på CBS ser Leif Søndergaard som endnu et eksempel på, at universiteterne i forvejen agerer ud fra rent økonomiske parametre. “Der er ikke nogen, der tænker på, at det måske er fornuftigt, hvis man af kulturelle og alment

“Både med forskerkasket og fagforeningskasket er rangordning noget sludder. Det er en arbitrær opstilling af universiteterne efter nogle parametre, som i virkeligheden ikke siger noget om kvaliteten af den undervisning og forskning, der bliver lavet”, siger Leif Søndergaard, forsker og AC-fællestillidsrepræsentant på Københavns Universitet.

dannende årsager holder liv i de små fag. I stedet agerer man bare ud fra pengene, og derfor tror jeg også, at en rangordningsmodel, der fordeler pengene, på sigt vil betyde, at universiteterne prioriterer ud fra de parametre, der vil blive puttet ind i en sådan rangordning”. Og det har ifølge Leif Søndergaard trange udsigter for forskningen. “Det vil betyde, at forskningen vil blive indskrænket, og det hele vil ligge på et jævnt niveau. Jeg tror, at forskerne vil rette ind efter de kriterier, rangordningen baserer sig på, fordi de vil gå efter pengene. Det vil sige, at de vil producere forskning, som de ved, mange vil citere. Men omvendt vil de vilde forsøg og den

gennembrydende forskning forsvinde. Man vil fx ikke få løst kræftens gåder osv. Vi vil simpelthen blive dummere”, vurderer han.

Ringe kår for nobelprisforskere

Ser man tilbage på de store gennembrud i forskningen, vil historien afsløre, at de store nobelpristagere stort set altid har været personer, hvis forskning stod i opposition til de herskende videnskabelige teorier. Det gælder både i naturvidenskab, humaniora og alle andre videnskabelige områder. “Det betyder, at de store gennembrud som regel først bliver anerkendt, mange år efter de faktisk er lavet. Det vil sige, at forskning, der siden hen blev prisbelønnet, ikke kunne

have fået indflydelse på en rangordning af forskerens universitet”, siger Leif Søndergaard, der selv er klassisk genetiker og har forsket i krydsning af bananfluer i en halv menneskealder. Et af Leif Søndergaards forbilleder, den amerikanske genetiker Edward B. Lewis, måtte vente knap 30 år på at modtage hæder for sin banebrydende forskning inden for klassisk genetik. “Lewis modtog Nobelprisen i 1995 for den forskning, han havde lavet næsten 30 år før. Op til prismodtagelsen var hans mest citerede artikel en lille og simpel artikel om, hvordan man fodrer mutagene stoffer til bananfluer, så man kan lave mutanter. Det var forskningsmæssigt en ubetydelig artikel, men

fordi alle, der på det tidspunkt arbejdede med bananfluer, også lavede mutanter, blev han altid citeret for den artikel. Men hans rigtigt gennembrydende arbejde, som var meget mere avanceret, blev ikke citeret, fordi der ikke var så mange, der interesserede sig for det dengang. Det viser, at citationer ikke siger noget om kvaliteten af forskningen. Hvis Lewis havde været underlagt det system, vi har i dag, med krav til forskningsproduktion og relevans osv., var han aldrig nogensinde kommet nogen steder”, vurderer Leif Søndergaard.

mangel på klarhed skader arbejdsmiljøet

DET ER UIGENNEMSKUELIGT, hvad der skal måles og vejes, når de danske universiteter skal rangordnes, og det skaber usikkerhed blandt forskerne.

Det fortæller tillidsrepræsentant på Aalborg Universitet Jens Kirk, der undrer sig over, at ministeriet overhovedet antager, at der er forskel på kvaliteten af forskning.

af Franciska Lee Beckett · magisterbladet@dm.dk foto: Anne Mette Welling

Forvirringen omkring regeringens planer med en ny model for fordeling af ressourcer til landets universiteter er total, og det kan mærkes blandt forskerne i Aalborg. "Den ene dag er der snak om, at kriterierne for indplacering på rangordningen skal handle om, hvor mange penge kandidaterne tjener. Den anden dag taler ministeriet om en bibliometrisk model. Indtil nu har jeg kun hørt

tågesnak om at flytte penge", siger Jens Kirk, der forsker og underviser i engelsk på Institut for Sprog og Internationale Kulturstudier på Aalborg Universitet. Derudover er han tillidsrepræsentant for de ansatte på Humaniora. Han appellerer til, at ministeriet snarest gør det klart, hvad det er, der skal måles og vejes. Usikkerheden går nemlig ud over arbejdsmiljøet. "Hvis vi ikke har

en forståelse for, hvad det er, der er med til at udløse en relativ høj eller relativ lav indplacering på rangordningen, kan det kun være med til at skabe usikkerhed og tvivl om, hvorvidt det, man går og laver, også er det rigtige i forhold til rangordningen, og det vil gøre hverdagen endnu mere kaotisk og problematisk", siger Jens Kirk, der mener, at de universitetsansatte alt for længe har skullet leve med usikkerhed om ressourcefordelinger. "Ministeriet er jo berømt for at sende mange forskellige signaler ud, og de sidste år har været præget af meget usikkerhed om, hvordan pengene skal fordeles. Lige nu oplever vi en forstærkning af den usikkerhed".

Hvem siger, der er forskel?

Jens Kirks største bekymring i forhold til planerne om en ny finansieringsmodel er, at ministeriet i udgangspunktet har antaget, at der er en forskel på kvaliteten af den forskning, der bliver produceret på landets universiteter. "Jeg kan slet ikke genkende den indgang til, at der skal være en forskel.

Vi kan risikere, at folk vælger studium ud fra placeringen på rangordningslisten".

*Jens Kirk,
tillidsrepræsentant, Aalborg Universitet*

"Ministeriet er jo berømt for at sende mange forskellige signaler ud, og de sidste år har været præget af meget usikkerhed om, hvordan pengene skal fordeles. Lige nu oplever vi en forstærkning af den usikkerhed", siger Jens Kirk, tillidsrepræsentant på Aalborg Universitet.

Tværtimod synes jeg, at der de seneste år er blevet gjort meget for at ensrette os. Men det virker, som om man har besluttet, at der er en forskel, og at vi skal rankes ud fra den forskel”, siger tillidsrepræsentanten. Han mener, at de universitetsansatte lektorer er kvalitetssikrede gennem den uddannelse, de har været igennem med ph.d.-forløb, adjunktur og lektorstilling.

“I modsætning til mange andre uddannelser er det et enormt langt forløb, fastansatte har været igennem, inden de bliver lektorer på universitetet. Det er jo noget af et nåleøje at komme igennem. Lektorerne bliver også kontrolleret årligt gennem indberetninger, der viser, hvad de går og laver. Jeg kan ikke se, at der skulle være grund til at antage, at der er kvalitetsforskelle. Jeg ser sammenlignelighed frem for forskellighed”, siger Jens Kirk.

Små fag i fare

Hvis en prioriteret liste over de danske universiteter bliver lagt frem for offentligheden, kan det komme til at påvirke de studerendes valg af studium. Det forudser Jens Kirk. “Vi kan risikere, at folk vælger

studium ud fra placeringen på rangordningslisten. Men det er ikke givet, at de kriterier, der ligger til grund for placeringen, er en hjælp for de studerende. Placeringen siger formentlig ikke noget om studiemiljø, og rangordningsplaceringen er heller ikke en garanti for, at uddannelsen er fremtids-sikret”.

Også de små og nye fag kan være i farezonen, hvis pengene skal fordeles efter indplacering på en rangordningsliste. Og det kan have samfundsmæssige konsekvenser, vurderer Jens Kirk. “Det vil gå ud over de fag, der ikke er slået igennem forskningsmæssigt. Det er fx nye uddannelser og de små fag, der uddanner kandidater, der er med til at fremtids sikre det danske samfund. Men man kan frygte, at rangordningsmodellen ikke vil fange de fag, og det vil gå ud over fremtids sikringen”.

Aalborg retter ind

Selvom Jens Kirk har svært ved at få øje på fordelene ved ministeriets planer om en ny ressourcefordeling for universiteterne, er han ikke bekymret på Aalborg Universitets vegne. Men han forventer, at det vil betyde

ændrede arbejdsvilkår. “Aalborg Universitet er et forholdsvist nyt universitet, og vi har en relativ strategisk bevidst ledelse. I det omfang, der kommer nogle klare signaler at navigere efter, tror jeg sagtens, at institutionen kan klare en rangordning. Vi må agere i den virkelighed, der nu er. Og kommer der en rangordning, der bliver bestemmende for at udløse betragtelige ressourcer til uddannelsesinstitutionerne, så vil det få betydning for vores adfærd. Det bliver nok først og fremmest ledelsen, der skal sørge for at rette ind efter rangordningskriterierne. Det vil den enkelte medarbejder selvfølgelig mærke i hverdagen. Man kan forestille sig, at hvis rangordningen fx baserer sig på publicering i givne tidsskrifter, så vil ledelsen forsøge at rette vores produktion ind efter de kriterier. For nogle forskere vil der sikkert blive tale om en fortsættelse af en allerede eksisterende praksis, mens andre vil skulle lave deres publikationsstrategier helt om. Det er selvfølgelig frustrerende, at man skal udvikle en anden adfærd, når det ikke er, fordi man er dårlig til det, man laver, men fordi der er et politisk ønske om at præmiere et felt eller et sprog frem for et andet”.

Pension til tiden?

I MP Pension er vi i fuld gang med at implementere den nye pensionsordning, som trådte i kraft for nye medlemmer den 1. januar 2008. Vi er blandt andet ved at udvikle helt nye IT-systemer og uddanne vores pensionsrådgivere til de mange nye opgaver.

Vi arbejder hårdt for at komme i mål, og vi håber på forståelse, hvis man oplever en længere ekspeditionstid end normalt.

Giv os besked i god tid

Vi vil gerne have besked mindst 2 måneder inden, man ønsker at gå på pension. Så kan man være helt sikker på at få sin pension til tiden. Ring til os på 39 15 01 02 – så sender vi et oplysningsskema, som skal udfyldes og returneres.

Ny pensionsordning også for “gamle” medlemmer

Alle “gamle” medlemmer optaget i MP Pension før 1. januar 2008 får også mulighed for at springe på den nye pensionsordning. Senere på året udsender vi informations- og omvalgsmateriale samt personlige beregninger, så man kan se, hvad et omvalg vil betyde for ens pension.

Med venlig hilsen
MP Pension

MP PENSION

**Pensionskassen for
magistre og psykologer**

Lyngbyvej 20
DK-2100 København Ø
telefon +45 39 15 01 02
mp@mppension.dk
www.mppension.dk